

מאז והלאה היחס של שר הגליל לבתי הספר נשתנה לישיבה. ואמנם התלמידים משיבת וואלאזין שנתפסו נשתחררו, כי בימים ההם לא היתה עדין הקפדה רבה על ה"חובבי ציון" מאת הממשלה, ורק מני אז שמרה הממשלה צעדי הישיבה שמירה מעולה. לכן כתב שר הגליל הג"ל על הישיבה מרורות לפטרבורג, שחובה לשים עליה פקחת עין חודרת ולהטיל חיבה עליה שתשמור כד הסדרים עם פרוגרמה של בתי ספר המאושרים מהממשלה, שיהי' ראש הישיבה מלומד עם "צענו", ולקבוע איזה שעות ביום שילמדו כל התלמידים שפת רוסיא ע"י מורים מלומדים שיש להם זכות הממשלה להיות מורים. אחרי שהמיניסטר מאקאוו כבר עזב משמרתו, ולא נמצא חוק ממנו שהתלמידים מהישיבה פטורים מללמוד למודי חול, לכן נתאשרה הצעתם מאת שר ההשכלה.

והנה על עצם למוד שפת רוסיא לא מחו מנהלי הישיבה כלל, מפני שכבר הכירו נחיצת ידיעת שפת המדינה, אך קשה ה' למלאות את החק ולקבל מורים מאושרים עם "צענו", שכידוע רובם מהם, מלבד שהי' בעצמם חפשים בדעות, דרכם

בעמנו, וכן ידוע לכבוד הדרתו מעלת הישיבה המפארה והקדושה ד"ר וואלאזין. המתנוססת בהדרת כבודה זה כשמונים שנה, ותהי למקור נאמן להפיץ תורה, מדות ומוסר בטירתן לישראל, עד היום הזה, והנה זה שנים מספר אשר הישיבה הק' הזאת נתאשרה מטעם הממשלה יר"ה, ולרגל הדבר הזה עלתה הישיבה במעלה כי הכירה גם הממשלה יר"ה אותה לטוב, אבל אין אור בלי צללים, כי גם במעלה הנכבדה הזאת נמצאו צללים אשר אם לא נגיה אור עליהם ע"י גדולי אנשי הרוח, בכחם להחשיך אור השמש, בצהריט, ואלה הם: (א) חסרון הכרה של שרי הממשלה יר"ה ברוח היהדות הפנימית, דרכי התורה ואופני צמיחתה והתפתחותה בקרב בני עמנו שיהיו יראי א"ק ומלך, ועם כל ישרת לבבות שרי הממשלה אין באפשרותם להבין כל אלה כמונח, וע"כ הם עמלים להנהיג את למודי התורה ודרכי נטיעותיה בלבב התלמידים בישיבה, כפי דרכי החנוך של הלמודים הכוללים. נוסף על זה, הנה גם משפטיהם חקדומים שנשרשו בלבבם מאת בוזי התורה ורודפי היהדות מבית ומחוץ הורישו בלבבם משפט מעוקל על דבר הישיבות, כי משחתם במ.

(ב) כבודו יודע כי באו עלינו השקפות קדמוניות על הדור האחרון, "חוצפא יסגא", בעוה"ר הננו רואים נערים ילבינו פני זקנים ותעלולים ימשלו בנו, ורבו כיום צעירי הדור בתוכנו הקופצים בראש לחות דעה בכל ענין והם שולחים רסן לשונם חסשי, ושולחים מגלות סתרים וכתבי פלסטר לעפר בעפר את הישיבה הק' וואלאזין ולבדות עליה שקרים נוראים לפני שרי הממשלה יר"ה וביחוד לפני השר הישר באדם הפאפע-ציטל מווילנא, וידענו כי מהסבות האלה עלו ובאו חרעומות רבות ותלונות מעציבות על הישיבה הק' ואחרי כי השר הפאפעציטל הישר באדם שיחיה הגהו כעת בפ"ב וימלך עלי לבי לפנות אל כבוד חכמתו הידוע ומכיר היטב נכון את היהדות לפי רוחה ומשאלותיה הפנימיות, והנהו מליץ יושר לתורה וליהדות כל ימיו, לכן הנני שופך את נפשי בשאלתי בעד התורה הק', אנא יצא נא לישע הישיבה הק' המיוסדה מאת רבן של ישראל רבנו חיים מוואלאזין זצ"ל אשר הקימה ארוי אל אדירי התורה, גדולי הוראה וגאונים, ויטיב בטובו הגדול להתראות עם הפאפעציטל האדון יחיה ילהיצא את העקמומיות שבלבי הטוב אשר נקלטו בלבבי על ידי הכתבי פלסטר של רשעי עמנו על ישיבת וואלאזין ויבאר לפנינו מהית הישיבה הראשית ואיכותה לפי רוח היהדות ולפי מצבה, וביותר בהיותה מתפרנסת רק מהתמיכה המצומצמת מאת גדיבי עמנו, לכן מוכרחת היא ג"כ להתנהג ביותר לפי משאלות האומה, וכי אין להכביד עליה בקשת סדרים הקשים אשר ישנו פניה ממטבע שטבעו חכמי ישראל הקדמונים את הישיבות הקדושות לתורה ומוסר ומדות חכמים. ולהסות לבבו לטוב לבלי יחוש לדבת אלה העמלים להרוס ולתקן על מנת לקלקל ולעקור את העיקר מפני הטפל. וכן יגדל חסדו להתראות גם עם כבוד השר להשכלה יחיה ויתר השרים השייכים ללשכת ההשכלה ולבאר לפניהם כל זאת כיד חכמתו ואהבתו לישראל ולתורתו הטובה עליו, ויותר מאשר כתבתי כאן, ישכיל כבודו בחכמתו הרחבה והעמקה והישרה ואין קץ לברכות המאליפות אשר תבאנה לראשו מאת הישרים בעמנו והם רוב מגין ובנין מישראל, וחסדו ואמתו לא ישכחו מקרב ולב אחב"י עד עולמי עדי. ובוה אצא מאת כבודו ואומר שלום, יזכה יראה להיטיב עוד ימים רבים לישראל ולאדם רב, כפי אריר חפצו הטוב המברכו מקרב ולב עמוק, ומחכת לתשובתו הרמתה.

יצחק אלחנן ספעקטר הוואסקי.